

DNEVNIK 26.9.1990, SREDA

Vladimir Gajšek

V sivem dežuje

*počasi in potihno -
žalostno listje.*

Ločitve časi in dnevi upanja in zaupanja. Neverjetne sence na pošastnih tleh,
davno pod tlemi pa ničes mrtvih.

Ampak tudi otroštvo zahteva v ljubezni svoje..., ko se darujem biti, da sem dober oče.

Drugače so spremembe naenkrat boleče. Kar je onkraj sprememb,
bi morala biti resnična spreobrnitev.

Ob usodni uri se vse spremeni...

```
bbbbbbbbbbbbbbbbbb  
b/////////////////////////////////b  
b/////////////////////////////////bab  
b/////////////////////////////////baab  
b/////////////////////////////////baaab  
b/////////////////////////////////baaaab  
b/////////////////////////////////baaaaab  
b/////////////////////////////////baaaaaab  
b/////////////////////////////////baaaaaaab  
b/////////////////////////////////baaaaaaab  
aaaaaaaaaaaaaaaaaaaa  
bbbbbbbbbbbbbbbbbb  
b.....baaaaaab  
b.....baaaaaab  
b.....baaaaab  
b.....baaaaab  
b.....baaab  
b.....baab  
b.....bab  
b.....bb  
bbbbbbbbbbbbbb
```

Reklame sprememb

Zdaj imamo nekakšno demokracijo
in krajevne skupnosti se zdijo
dokaj bolj kupljive v novih trgovskih središčih
- zid! in na plesiščih

ihitavo se odvrtevajo za večni adijo
dnevni novi begunci, brez ust za poljub -
zid! begunci novih izgub,
in v neko bodočo vojno ropotijo...

drhté slutim, kako hodijo na trepalnicah -
zid! hodijo mesečniki naokoli
in v naših balkanskih spalnicah
dihajo za vrat nam zavrtno: zid! Nikoli!

- oblečen:

perilo: belo in rjavo z rožnatim vzorcem;

obleka in kravata; z nizkimi črnimi čevlji; vetrovka;

- osebna higiena

spočit, svež, okopan;

zunanji duševni izgled – prožen, sproščen in dober, srčen, življenjsko odprt, podprt z dobro voljo;

- v odnosu do drugega

- prijazen, odprt in zadržan, spravljivo miren, odločno dober, popustljiv,

Ja-i preprečim pitje konjaka;

- **vzgoja**: Vidka vzgajam z ljubeznijo in v igri in sreči;

- **delo/vanje**

- **sprotno in k uspehu naravnano, interakcija**

in vendar lastna usmerjenost v samoto ustvarjalnosti;

razporeditev časa, delovnik in urnik;

- ugotovki, kdaj sem

delavno dnevno najboljši; pregled vsega, kar sem opustil,

kar pa je še za jutri;

- **skupni načrti**

: biti za drugega, a sebi zvest;

- odnosi in redna osebna komunikacija s poskusom urejanja:

telefoni, kličem tel. št.:- 346-326

k priležniku, da izvem, zakaj je **Ja** meni nič

tebi nič odšla in ali se namerava morda vrniti, opozorilo, da

je takšna situacija zanjo shizofrena

oziroma je osebno

razcepljeni položaj v trojem, ko niha alkoholno in telesasto

med barabskim pretepačem in njegovo komunajzarsko

privilegiranostjo v zlu,

med mano in mogočo rešitvijo, saj bi

jo vpisal v AA, kamorkoli, le da se reši, med otrokom in

lastnim materinstvom, pri čemer računam na materinski gon, ki

še ne bi smel ugasniti, ali pač? – o Bog, o življenje, o sreča biti

v srečanjih življenjsko!

- če bo dvignil slušalko onè,
bo jo takoj vrgel in kvečjemu kaj zapsoval, kolikor ga poznam,
brezvestnega zlikovca; kot vse kaže, so Ja-o vrgli
v mamila,
alkoholizem
in norostno obsedenost v združbi,

ki ji pripada tudi bolj kot verjetno Tomaž Šalamun, bivši
član zakonske zveze in družinskih razmerij
z Marušo K., ki ji je tudi zapisal gizdno "romanje",
da si je izjalovljeno izprosil svoj kos njenega mesa;
sam si je kriv, ampak je dvigal nos, fant,
ker se je pač poročil z »Marušo«,
hčerjo »narodnega heroja«, ne pa z Micko,
z Maričko ali Marijo..., ampak je že mimo
tudi tisto znano dvigovanje nosu
ob podpori privilegijev...

- kličem tel. [555-221](tel:555-221)
v zdravstveni dom v Šiški, dr. Anka Žagar, Ja-ina zdravnica
mi lahko pove, saj tudi sama pozna alkoholizem in se v prostem
času ukvarja s tem socialnim zlom, kako je s sprejetjem
[Ja-inega](#) stanja, ali bojo spet zanikane vse modrice in
nalomljenost, ko jo je oni primitivec privilegiranec,
sin narodnoherojskega revolucionarja, šefa ljubljanskih zaporov '52...
pretepel od nog do glave,

ali pa bo
kot zdravnica vsaj svetovala [Ja-i](#), naj pride k sebi, četudi
se bo [Ja](#) lagala, da se je pri onem samo "skregala" in da
"je padla po stopnicah" ali "se butnila ob omaro" ter je bila
zato prebutana; že prav, da zdravnica daje [Ja-i](#) bolniške, a
naj pomaga kaj urediti zastran Ja-nega alkoholizma in
poskusi pripraviti [Ja-o](#) k abstinenci, ni pa prav, da se
obnaša, kakor da [Ja](#) sploh ne bi pila; v kratkem poizvem,

ali lahko kako pomagam za ureditev, da bi se šla [Ja](#)
zdravit;

- 325-326

k pravnici Miri Tofani na oddelek za upravo notranjega
ministrstva, pri kateri uredim in poizvem, kako je z akti
Kopitarjevega društva Ljubljana.

- ob 8. uri z Vidkom vstaneva, za zajtrk skuham hibiskusov čaj, mleko, kruh, domače klobase.

- ob 9. uri se počutim v oblačnem vremenu in dežju nekam iz sebe, nisem nekako ekstatično zaskrbljen, ampak se čutim nepotešeno, saj sem čakal **Ja-o** bede nekaj čez polnoč, pa je ni bilo in ni prišla - čudno me je skrbelo, da se ji ni kaj zgodilo, upal sem, da se pojavi, a je ni bilo: torej jo je spet popihala k onému in se zdaj onegavi meni nič tebi nič spet v skupnem peklu in ponorelosti nasilnega medosebnega zla, brezumja, ki se kaže navzven **socialistično** in povsem čudaško sprenevedavo, v resnici pa je obenem podprto s pijačo in hotnostjo.

Čudaštvo, nezvestoba, zlo in zlom - kot način življenja, funkcionalno in funkcionsko pijančevanje in opustitev kakršnekoli družinske dolžnosti, vmesna stopnja samoizgubljenosti: torej tako

- do ranega jutra sem bral Prešernove *Poezije* in tudi spet Slodnjaka in Prijatelja in Kosa o Prešernovem življenju, zlasti sem skrbno prebral odlomke o pesnikovem odnosu do Ane Jelovškove, o tem, da ni bil "habitualni" pijanec, o Ani Jelovškovi v tistih meščanskih razmerah ko je bila sama nezakonska mati...; ponoči oziroma zgodaj rano sem vrata odklenil in jih pustil odprta, šele potem sem šel spat. menil sem, da je zdaj količkaj uravnano, pa ni. pa še sivo deževno vreme povrhu. notranje sem pomirjen, čeprav me je šokiralo, da je **Ja** kar tako izginila.

Nakup: paradižnik in paprika.

V Maribor moram po denar, bojo že dali na banki, saj me osebno poznajo in prejmem denar, ne da bi posebej kazal osebno izkaznico - nekoč sem za to banko pisal reklame in "izumil" pikapolonico s sloganom:

"Pikapolonica kaže ti pot,
srečo - vedno, povsod!"

Ja, ki je ni, mi je z odsotnostjo porušila vse načrte za danes. Spet se sama ravna in v odnosu do mene kot v kriznem razmerju in osebnem zdrsu. in ker je vrnjeno prav vse v najinem odnosu ponovno v krizni položaj, sem na začetku;in prav tukaj moram ohraniti mirne živce, *si* najti sprostitev, ter določim, kaj me **dejansko** skrbi, torej nepristransko ugotovim, *kdo* sem, *kje* sem, *kaj* morem in kaj mi je še dopustno. Po drugi strani si spet mislim, ali je **J-a** res

tako neumna, da se je mogoče »vrnila«, so jo zvlekli
kot žival k pretepaču in pijanskemu
nasilnežu, in to zdaj, ko se je pri naju z otrokom nekako
vendarle zlizala. Prókleti komunizem in revolucijon vladajočih!

Ugotoviti moram, logično dognati, ali je morda J-a
vendarle zbrisala h kakšni prijateljici, morebiti k Vesni ali
h kateri drugi, mogoče pa bi bilo tudi, da je odpotovala v
Maribor.

Če je pri "prijateljicah" ali v Mariboru,
jo lahko
vprašam, kdaj pride,
kaj jo je pičilo in kako se počuti,
konkretno pa jo usmerim k zdravju in k zdravnici.

Če je šla
spet na nesrečno številko 13 k priležniku, je ponovila gorje,
da vztraja v skupnem pijančevanju in pretepaštvu z onem, bo
spet čisto na dnu, pri čemer pa ji pomagajo tamkajšnji sosedi
v istem hodniku, kamor se pretepena vendarle zateče.

Če je šla
k materi v Maribor, ne more ostati dolgo, ker je tam vse
zaštrneno, namreč še z ubogim duševnim bolnikom Teodorjem
povrhu, ki se obnaša bebljavo, a je toliko priseben, da ve,
kaj je prav in kaj ne.

Če je šla
k Vesni, tudi ne bo mogla
ostati tam dlje časa, ker ima Vesna otroke in svoje
obveznosti, prav tako druge "prijateljice".

Se je morda
zatekla v bolnišnico, vsaj to, čeprav je prav to še najmanj
verjetno? verjetno se je morala vrniti k onému, to je zanjo namreč
prisilno protiživljenjsko kakor »najlaže«.

Za obed sem pripravil mineštro, kruh, mešano solato, sadje.

Počutje pa je še vedno **natakajeno ali negotovo**, ne vem,
kam bi se dal, kljub vsemu sem vznemirjen, pospravljam po
stanovanju, prelagam reči, berem, se igram z otrokom, ki je
skoro navajen biti sam, a se z mano počuti odlično, saj ne prenašam
vznemirjenosti ali zaskrbljenosti nanj. S sinkom se imava
naposled lepo: le to, da je J-a kar tako izginila, mi ne

gre iz glave. je neodgovorno. ti **Ja-ini** "pobegi" so "teksaški", saj se moje treznosti in prave naravnosti kmalu naveliča, kot vse kaže, pa tudi sinko ji je kmalu kakor povsem odveč.

Dan prebijem v deževnem vremenu doma: ja, ta sivina, kdo je zdaj dolgčasen, kdo se utegne neki poleniti...?

Svetloba in tema

Nobene posvetitve ni več, so le obredi
vsakdanjih podganic, kronanih z deževnimi
kapljami in da kažejo zobe vsemu svetu:
maliki se postvarijo v krvi in smradu,
medtem ko zunaj nekje šumijo dobrave.
zato odteka svetloba iz ognja v noč,
so sajasti ugrizi podganjih belih zob,
so rane v ženskih bedresih, v obledju.
poročne tančice so raztrgane v belem
in smrtna bledica zaudarja po alkoholih.
bršljan ovija kamnita telesa,
bršljan je zvest, ko se vpija v žile
kamniti teles, v marmor
na grobu, na vrtu, zunaj v dežju.
svet se nagači s pustoto in ničesom,
če ni prijaznih žarkov v očeh in nasmeha.
svet se naježi oblačno, deževno,
če ni pesmi in glasbe in plesa v živem.
kako naglo lahko strmoglaviš v brezno,
kako naglo in neskrto, čeprav skozi laž!

podganji ugrizi bolijo, sramota je živčna,
pristna prisotnost je daleč, še dlje ljubezen:
kaj vse se mi zdaj vsiljuje, kaj vse!
- nesreča, greh, privrženost k tujosti,
hlastava opojnost trenutkov, nevarni ništrc,
sramotna povsakdanjenost, žalostno leni dolgčas,
zanemarjeno starševstvo, jalova samohvala...
in še bi lahko našteval neupravičenost biti,
zdrs in potegnjenost v brezno, sence z dna,
še bi lahko našteval trpljenje zaradi trpljenja,
muko zavoljo nesmisla, karkoli negotovega
in nenehno nevarnega, neprestano pristojnega
po črki zakona in v matičnih knjigah.
še kamnita telesa zajokajo v takšnem času,
v času dežja in dežja
in šušljave odsotnosti
in v pobegih in v nestalnosti biti:
kjer ni nič več gotovega,
je zavrta nevarnost odprta s hinavčenjem.

Nespečnost in z glavo med dlanmi:
zamišljen sem bil zastran tolikerih podgan,
zavoljo sivih, sivih, sivih trenutkov,
ki dišijo po čarovnici in njenih pudrnicah,

po njenih parfutih in ženskih oblekah,
in kar se razdiši, je prazno ogledalo,
je goli videz s popolnim umanjkljajem,
vse do nič in nič,
je nesprijaznjenost, da bi bil.
v zmrzlem srcu ni kresnic, niti zvezd.
v zmrzlem srcu ni časa za srečo.
kdor ima zmrzlo srce, ne vzdihuje.
o živa smrt, obiskujoča človeško revo,
ne sprijaznim se s podganjostjo danes!
zrušili se bojo granitni maliki,
padli bojo v demoničnem vriskanju
in v švistanju podganjih pobegov,
padli bojo bogati srebroljubi
z judežnimi poljubi, izdajavci prijateljev,
padli bojo izdajavci dobrotnikov,
ki so izžrli kašče, da ni pšenice za kruh,
ki so izžrli vodnjake, da ni več studenčnice,
padli bojo podganji maliki
in podganice se bojo poskrile med cviljenjem
v lastno zapuščenost ter v odveč biti,
vse dokler se ne zgosti kri,
vse dokler se ne izznoji čas.
gozdovi samomorivcev niso večni,
hoste nesrečnikov niso nepojmljive.
med tolpmi oboroženih demonov
bojo sonca mrtva,
le pijansko krakanje bo rezalo zrak
in vsakdanjo sivino nekje.

vse je dotaknjeno, prešpičeno,
prešpikano, umazano, okuženo,
kjer ni nobene milosti, niti tolažbe,
kjer je upanje kakor zgnilo listje,
kjer je vera le mrzli ogenj žebranja,
kjer je ljubezen samo še podganja krutost...
in kam bi s čustvi odvečnimi, nihče ne zajoka
objesten, včasih samo ženski jok
mežikavo računa na dobiček in zadostitev,
takle jokec za šalo in za nameček ošabnost,
predrzna sebičnost, ki se hotno maščuje,
takle jokec za šalo, kmalu podganji ugriz.
obredi v bifejih, okultna samohvala,
povsakdanjena živa smrt na kredo,
zapitek plačajo kvečjemu nesrečni otroci.
počasi drsijo navzdol in vse niže,
ne vejo, kako odmeva padec skozi prepad.

lovijo se zase, lovijo se za robido
lastne krvi in znorelosti
v obrednem družabnem popivanju...

jaz pa nespečen mislim na rojstvo novega dne,
sam proti samoupravnim grobnicam in uradnim
svetniškim brezosebnikom, sam proti brbravam
izklicevavcem brezvestnosti, sam proti
hermafroditski zlati mrzlici
- in kdo bo deratiziral sivo množico,
kdo bo lažnim prerokom odvzel orožje,
kdo bo odprl zakladnico biti za življenje?
v sivem dežju se svetlika umetna svetloba
ugodno udobno, barska svetloba,
bordelska in podganja luč svetle bodočnosti...
o, poznam jih, ki so izgrizli duše,
ki so se vgrizli v grobove otrok,
ki so izgledali milost do konca in v skupnosti!
in ko ugaša svetloba, ko so črni ognji
krvi vpijoči, še potem, ko dežuje,
ko pošumeva in v vetru zunaj drvijo demoni
noči, demoni smrtne teme, demoni senc,
ko se trgajo vlečke nevednih nevestic,
sem proti podganjim obredom,
se poglobim v tihoto in ljubim.

Ljubezen - neskončni plamen...

- ali je res tako hudo, kaj ne morem te situacije presegati s humorjem in dobro voljo? ja, že nekako, ampak so tudi trenutki tesnobe in stiske, kadar ostane za človekom praznina. ob izgubi ga ne poznam človeka, ki bi se veselil, razen če ni kakšen hazarder, ki drvi v pogubo - kaj pa mi je bilo treba vsega tega! včasih se vprašam, kako je mogoče, da uspevajo predvsem tisti, ki so očitno v zdrsu, nasilni, povsakdanjeni, tudi zapiti in pobebljeno uradno priznani, očitno krizni, a jih oblast vseskozi in povsod podpira - in kako je mogoče, da s svojim literarnim delom niti zdaj ne morem prebiti tega zidu, kakor da ravno z živo besedo ne bi mogel skozi molk, skozi javni, brezosebno uradni molk.

Vprašanje sociabilnosti je zdaj preveč znevrotizirano, uvidel sem, da je pri premnogih želja po dobičku tako velika, da so pripravljeni za zlato in železo žrtvovati sebe z nasmehom..., potlej pa je prepozno, ko so izgubljeni.

Kaj je mogoče storiti konkretno, objektivno, to je pomembno. in sem videl, kako se bojijo tudi sicer bojeviti razgobezdanci karkoli tvegati. vedno si najdejo kakšno žrtev, potlej pa se združijo v horde in napadajo skupaj, kakor le morejo, v čemer vidim podganjost. najbolj jih priteguje nedolžna kri. še otrokom odrečejo samospoštovanje, srečo in igro. Navzven pa je vse "urejeno", toliko je namreč institucij, ki plačano poskrbijo, da je zdrs povsem gotov. ampak mene ni potegnilo, me ni vsrkalo. vztrajati v takšnem položaju pa je mogoče edinole z določnim upanjem, ki je presežno upanje, obenem pa osebna **transcendenca**.

Leto 1990 je **letu sprememb**, ko se staro še ni sesulo vase, novo pa si utira nepredvidljivo pot v urejanje države in državljanov.

Beremo...

Beremo časnike, ki so, dokler so
v virtualnih vizijah prividni papir,
v gaju gori večerno oko
in se me poloteva ulični nemir

še v kiosku sobe, še z zadnjo vestjo,
komaj izgovorjeno v besu črne kronike
in med vsakodnevnimi posamičniki, ko
telo se zguba v maternici-ribi faroniki:

vse ste mi vzeli, ljudski vstajniki, ko je bilo
najhuje, ko sem padal na dno brezna
in v energijah iskal neko medlo meglo
in je bila sredi ulice jezna

oblačna noč na pragu, vse je bilo
tako nedolžno krvavo –
kakor revolucija, kakor izginulo nebo!
Beremo časnike, da je dno nebistveno – pravo...

*Listje žalostno:
-počasi in potih
dežuje v sivem ...*